

JBC

PROGRAMA

22

112 D'ABRIL
SALA 1 PAU CASALS
BRAHMS 4
ILAN VOLKOV I MARÍA HINOJOSA
ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA



PROGRAMA DE MÀ

IGOR STRAVINSKY
(Oranienbaum, Rússia 1882 – Nova York 1971)

EL PETÓ DE LA FADA

Divertiment. Suite simfònica

(1928) – 23

Simfonia
Danses suïsses
Scherzo
Pas de Deux

JOAN MAGRANÉ
(Reus 1988)

ABGLANZ

DOS POEMES DE *WEST-ÖSTLICHER DIVAN* DE J. W. GOETHE

PER A SOPRANO, COR I ORQUESTRA

Estrena mundial, obra encàrrec de LAuditori – (2021) – 26

María Hinojosa Montenegro, soprano
Ensemble O Vos Omnes i cantants de L'Auditori

PAUSA 20'

JOHANNES BRAHMS
(Hamburg 1833 - Viena 1897)

SIMFONIA N. 4 EN MI MENOR, OP. 98

(1884-1885) - 40

Allegro non troppo
Andante moderato
Allegro giocoso
Allegro energico e passionato

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

MARÍA HINOJOSA MONTENEGRO, SOPRANO

ILAN VOLKOV, DIRECCIÓ

ENSEMBLE O VOS OMNES I CANTANTS DE L'AUDITORI
XAVIER PASTRANA, DIRECCIÓ

PRIMERS VIOLINS Jaha Lee, concertino associada / Raúl García, assistent de concertino / Maria José Aznar / Sarah Bels / Walter Ebenberger / Ana Galán / Natalia Mediavilla / Katia Novell / Pilar Pérez / Anca Ratiu / Jordi Salicrú / Andrea Duca* / Ana Kovacevic* / Yulia Tsuranova* SEGONS VIOLINS Emil Bolozan, assistent / Maria José Balaguer / Jana Brauning / Clàudia Farrés / Mireia Llorens / Melita Murgea / Antoni Peña / Josep Maria Plana / Robert Tomàs / Silvia Cánovas* / Ariana Oroño* / Laura Pastor* / Aria Trigas* VIOLES Benjamin Beck, solista / Aine Suzuki, solista / Christine de Lacoste / Franck Heudiard / Sophie Lasnet / Jennifer Stahl / Miquel Serrahima / Andreas Süssmayr / Javier López* / Johan Rondón* VIOLONCELS Charles-Antoine Archambault, solista / José Mor, solista / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Marc Galobardes / Daniel Claret* / Andrea Fernández* / Joan Rochet* CONTRABAIXOS Christoph Rahn, solista / Dmitri Smyshlyaev, assistent / Jonathan Camps / Apostol Kosev / Matthew Nelson / Albert Prat FLAUTES Francisco López, solista / Beatriz Cambrils / Ricardo Borrull, flautí OBOÈS Roberto Turlo*, solista invitat / José Juan Pardo / Disa English, corn anglès CLARINETS Francesc Navarro

/ Maria Carmen García* / Lluís Casanova*, clarinet baix FAGOTS Silvia Coricelli, solista / Noé Cantú / Slawomir Krysmalski, contrafagot TROMPES Juan Manuel Gómez, solista / Joan Aragó* / Juan Conrado García, assistent / Pablo Marzal, assistent de tercer / David Bonet TROMPETES Angel Serrano, assistent / Adrián Moscardó / Andreu Moros* TROMBONS Eusebio Sáez, solista / Vicent Pérez / Gaspar Montesinos, assistent / Juan Luis Bori*, trombó baix TUBA Daniel Martínez* TIMBALES Joan Marc Pino PERCUSSIÓ Ignasi Vila ARPA Magdalena Barrera CELESTA Jordi Torrent*

ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger
RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL Begoña Pérez
RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero
PERSONAL D'ESCENA Luis Hernández*

* Col·laborador

COMENTARI

per Eva Sandoval

GESTIONAR LHERÈNCIA

“A través del teu jo espiritual vibren harmonies celestials;
tu deixes a la humanitat una herència d'un valor incalculable”
Joseph Joachim a Johannes Brahms, 1896

A la primera meitat del segle XIX comença a redescobrir-se el passat musical oblidat. En aquella època es legitima per primera vegada la tradició i emergeix la noció de repertori canònic. A partir de llavors, cada creador musical ha decidit com s'ha de situar en aquesta herència cultural i a quina distància ho ha de fer. En el programa d'avui escoltarem tres obres que s'apropen a models compositius anteriors a través de diferents estratègies (cita, variació, transformació...). Però, alhora, les tres aporten novetats substancials en la manera en què s'apropien d'aquests materials precedents. Com deia Eugeni d'Ors el 1911, “només hi ha originalitat veritable quan s'està dins d'una tradició. Tot el que no és tradició és plagi”.

Tot i que Igor Stravinsky (1882-1971) ha passat a la història com un dels compositors més rupturistes de tots els temps, no podem oblidar el període intermedi de la seva producció, conegut com a 'neoclàssic'. A ell pertany *El petó de la fada* (1928), un ballet l'argument del qual es basa en *La Reina de les neus*, de Hans Christian Andersen: un nen abandonat és besat per una fada que el reclama el dia del seu casament. Stravinski va escriure l'obra en homenatge al seu admirat Txaikovski en el 35è aniversari de la seva mort. Per a això va prendre com a punt de partida fragments melòdics de cançons i peces per a piano primerenques i poc conegudes del seu compatriota, com *Nur wer die Sehnsucht kennt* (Ningú excepte el cor solitari), op. 6 n. 6; *Humoresque*, op. 10 n. 2, o *Wiegenlied Im Sturm* (Cançó de bressol en una tempesta), op. 54 n. 10. El *Divertimento* és una suite per a orquestra del 1934 extreta de la partitura original del ballet. A

través de les seves quatre seccions (Simfonia, Danses suïsses, Scherzo i Pas de deux) comprovem com la presència de Txaikovski va més enllà de la mera cita i se'n reconeix l'estil, per exemple, en l'orquestració.

Per la seva part, el compositor Joan Magrané (Reus, 1988), un dels noms més destacats de l'última generació d'autors catalans, manifesta obertament el seu gust per la polifonia renaixentista i el primer Barroc. El seu pensament musical parteix de la juxtaposició de línies individuals per generar l'entramat contrapuntístic de l'obra. La presència d'aquesta herència sonora centenària atorga al seu llenguatge una sonoritat distintiva: diàfana, orgànica, subtil, essencial. Com a resultat d'un encàrrec de L'Auditori de Barcelona, del qual és compositor resident aquesta temporada, el 2022 ha acabat *Abglanz* (Reflex). En aquesta peça, per a soprano, cor i orquestra, trobem un altre pilar del seu imaginari creatiu: la poesia. La reivindicació dels afectes i les emocions lligades a un text predeterminat, especialment a través de la veu humana, és una de les característiques més destacades de la seva manera de compondre, com si estiguéssim davant d'un madrigalista del segle XXI. En paraules del mateix Magrané sobre *Abglanz*:

“He agafat dos poemes del “Llibre de Suleika” del *West-östlicher Divan* (Divan d'Orient i Occident), de Goethe, un autor sobre el qual ja he treballat en altres obres. El seu fons és romànticogermànic, però sempre fixa la mirada cap a la Mediterrània, cap a la llum, cap al sud, i això m'atreu molt. Del *Divan* m'interessen diverses coses: el fet que són textos de Goethe “en l'estil” dels poemes perses antics, així com el seu contingut refinat i suggestiu. Els dos passatges es disposen sense solució de continuïtat: una cançó de Suleika (per a soprano i orquestra) seguida d'una espècie de lletania per a cor i orquestra amb algunes intervencions de la soprano. La part solista és expressiva i emocional. El cor desenvolupa un paper més ritual, generalment en polifonia a vuit veus. En la segona part he intentat unificar el treball que he estat fent des de fa temps amb els *ensembles* vocals amb una escriptura instrumental més sofisticada.”

En algunes ocasions, l'herència produeix por i es converteix en una càrrega difícil de suportar. Això va ser el que li va passar a Johannes Brahms (1833-1897) amb Beethoven. Tot i que Brahms va estrenar la seva primera simfonia quan ja tenia quaranta anys, les quatre que finalment ens va llegar es troben entre les més excel·lents del repertori orquestral, i en totes planeja l'ombra beethoveniana. La Simfonia n. 4 en mi m, op. 98 es va elaborar durant les vacances que l'autor va passar a Mürzzuschlag els estius del 1884 i del 1885. En els seus pentagrames trobem sovint emocions oposades, una dualitat que va posar de manifest la seva estimada i admirada Clara Schumann en escoltar el primer moviment: “És com si un jagués a la primavera entre les flors que s'obren, i l'alegria i la tristesa anessin ocupant la nostra ànima successivament”.

L'anhelós primer tema de l'allegro non troppo comença amb un característic interval de tercera en els violins que constitueix el nucli generador de tota l'obra. El segon tema, presentat pels violoncel·lens, ens reafirma en la malenconia brahmsiana. En l'andante moderato s'apaivaga passatgerament el turment a favor de la reflexió. El disseny inicial, de sonoritat modal arcaica, consisteix en una crida de les trompes solitàries doblada pels instruments de vent fusta. El segon tema, líric i expressiu en els violoncel·lens, s'ha vinculat amb l'ària *Gottes Engel weichen nie* (Els àngels de Déu no es retiren) de la cantata BWV 149 de Johann Sebastian Bach. L'allegro giocoso proporciona un aire més jovial que les seccions anteriors. L'orquestra per complet presenta el motiu principal, enèrgic i rústic, amb xaranga final inclosa. Finalment, l'allegro energico e passionato ens remet a l'esquema formal de la *passacaglia* barroca, que permet a Brahms construir un ambiciós moviment variant, fins a trenta-dues vegades, una progressió de

vuit compassos que es presenta en forma de coral en els vents. Aquest disseny deriva del cor final de la cantata BWV 150 *Nach dir, Herr, verlanget mich* (De tu, Senyor,estic ansiós), de Bach. En conjunt, la simfonia ens deixa un pòsit anímic tan agredolç com la relació d'amor-odi que va establir Brahms amb la tradició musical germànica.

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

